

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ  
УРУССИНСКОГО СЕЛЬСКОГО  
ПОСЕЛЕНИЯ ЮТАЗИНСКОГО  
МУНИЦИПАЛЬНОГО РАЙОНА  
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН  
ул.Советская, д.16в,  
с.Старые Уруссу, 423960

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ  
ЮТАЗЫ МУНИЦИПАЛЬ  
РАЙОНЫ УРЫССУ АВЫЛ  
ЖИРЛЕГЕ БАШКАРМА  
КОМИТЕТЫ  
Совет урамы, 16в йорт,  
Иске Урыссу авылы, 423960

Тел.:(85593) 4-42-31, факс:4-42-10, e-mail: Uruss.Utz@tatar.ru

**КАРАР  
№ 25**

**ПОСТАНОВЛЕНИЕ  
30 декабрь 2016 ел**

**Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Урыссу авыл жирлеген  
2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр чорга социаль-икътисадый үстерү планын  
раслау турында**

2003 елның 6 октябрәндәге «Россия Федерациясендә жирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында»гы 131-ФЗ санлы Федераль закон, 2014 елның 28 июнендәге «Россия Федерациясендә стратегик планлаштыру турында»гы 172-ФЗ санлы Федераль закон, 2015 елның 16 мартындагы «Татарстан Республикасында стратегик планлаштыру турында»гы 12-ТРЗ санлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә, Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Урыссу авыл жирлегенде комитеты **карап бирә:**

1. Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Урыссу авыл жирлеген 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр чорга социаль-икътисадый үстерү планын (1 нче кушымта) расларга.

2. Әлеге карарны мәгълүмат тактасында халыкка житкерергә, Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының рәсми сайтында <http://jutaza.tatarstan.ru/> электрон адресы буенча урнаштырырга һәм хокукий мәгълүматның рәсми порталында түбәндәге адрес буенча <http://pravo.tatarstan.ru/> бастырып чыгарырга.

3. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемдә калдырам.

Урыссу авыл жирлеген башлыгы



Р.С.Мөхәмәтжанова

**Татарстан Республикасы Ютазы муниципаль районының Урыссу авыл җирлеген  
2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр чорга социаль-икътисадый үстерү**

**ПЛАНЫ**

**2016 ел**

## Эчтәлек

1. Гомуми нигезләмәләр ..... 4
2. Урыссу авыл жирлегенең социаль-икътисадый хәле характеристикасы.... 4
3. Урыссу авыл жирлеген социаль-икътисадый үстерүнең төп проблемалары 8
4. Урыссу авыл жирлеген социаль-икътисадый үстерү проблемаларын хәл итү чаралары планы ..... 9

## 1. Гомуми нигезлэмэләр

Урыссу авыл жирлеген социаль-икътисадый үстерү планы (алга таба – План) Татарстан Республикасы Президентының 16.11.2015 № ПР-373 йөкләмәсе нигезендә 2030 елга кадәр чорга Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү стратегиясен гамәлгә ашыру кысаларында, шулай ук Ютазы муниципаль районының 2016-2021 елларга һәм 2030 елга кадәр чорга социаль-икътисадый үстерү стратегиясен әзерләү максатларында (алга таба – План) эшләнде. ЮМР стратегиясе). План әзерләнә торган чор ЮМР стратегиясендә билгеләнгән.

Илдә һәм республикада социаль-икътисадый һәм ижтимагый-сәяси процессларның югары дәрәжәдә билгесезлеген исәпкә алып, чараларның төп өлеше 2016-2017 еллар чорына тупланган. алга таба узган чордагы чараларны үтәү нәтижәләре, шулай ук ЮМР стратегиясен гамәлгә ашыру нәтижәләре нигезендә киләсе чорга чаралар исемлеге төгәлләштерелер дип көтелә.

Чаралар исемлегендә эшләрне башкару сроклары, җаваплылык үзәкләре һәм чараларны гамәлгә ашыру барышында төзәтелергә мөмкин булган финанс ресурсларының планлаштырылган күләмнәре турында, шулай ук жирле һәм республика бюджетлары мөмкинлекләреннән чыгып мәгълүмат бар.

## 2. Урыссу авыл жирлегенең социаль-икътисадый хәле характеристикасы

Жирлекнең мәйданы 7123,02 га тәшкит итә. төзелгән территорияләр 450,88 га (6,3%), авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр мәйданы – 6385 га (89,6%). УСПНЫҢ гомуми саны 1325 кеше тәшкит итә, шулардан эшкә яраклы – 723 кеше, икътисади актив - 634 кеше, 3 яшкә кадәргеләр – 60 кеше, 3-7 яшьтән 64 кеше, 7-17 яшьтән 130 кеше, 55 яшкә кадәрге хатын – кызлар - 374, 60 ир – атлар – 473.

Урыссу жирлеге күпмилләтле жирлек булып санала, анда татарлар – 1265 кеше, руслар – 38 кеше, немецлар, башкортлар һ.б. яши. санап үтелгән торак пунктлар буенча халык саны 1 нче таблицادا күрсәтелгән. Елларга бүленгән демографик күрсәткечләр 2 нче таблицادا күрсәтелгән.

Таблица 1

### ЮМР Урыссу авыл жирлеге торак пунктларында яшәүчеләр саны

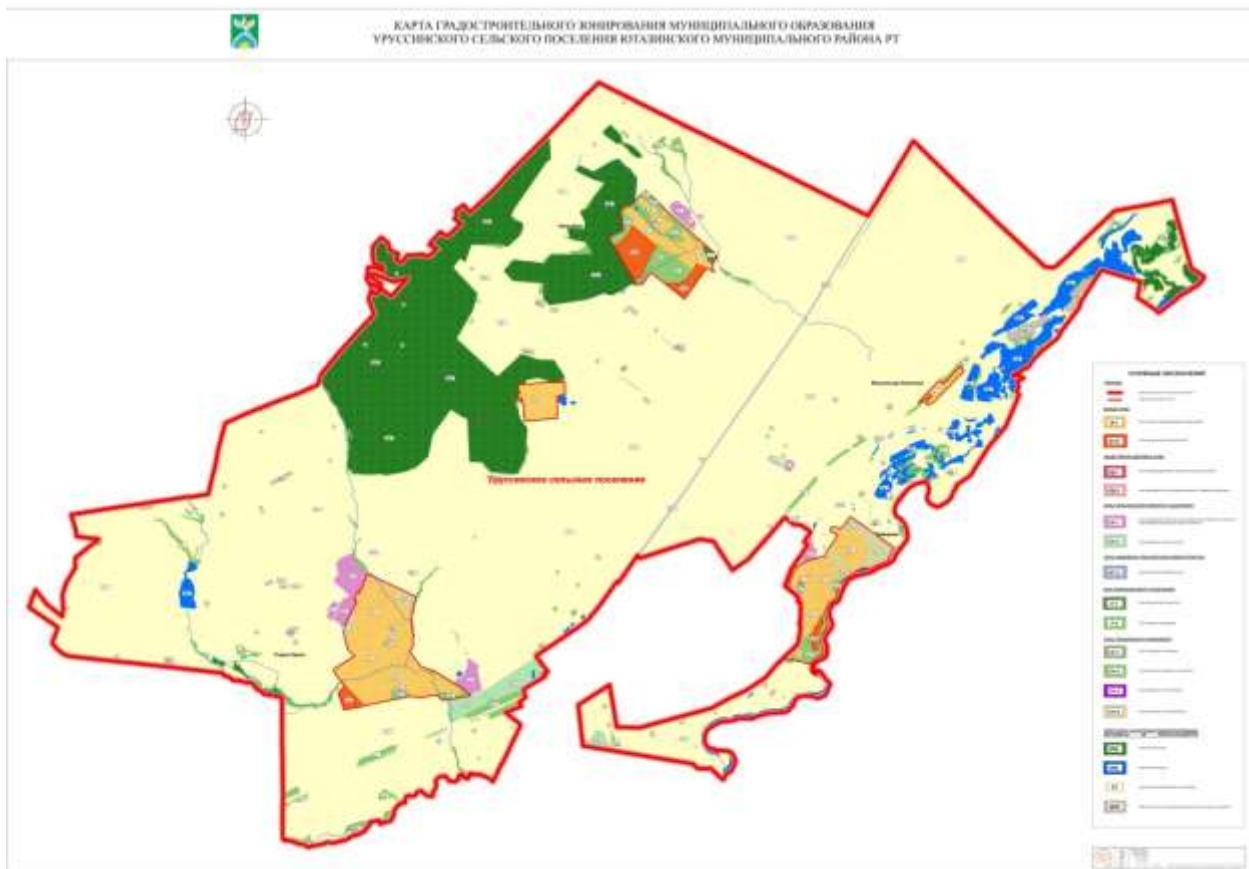
2016 елның 1 гыйнварына

№	Торак пунктлар исемлеге	Халык саны, кеше.	Шул исәптән		
			татарлар	руслар	башкалар
1	Иске Урыссу авылы	796	779	11	6
2	Байлар авылы	410	387	20	3
3	Какылы-Күл авылы	108	92	4	12
4	Исмәт тимер юл разъезды бистәсе	10	7	2	1
5	Акса-Күл бистәсе	1	-	1	-
<b>Барлығы</b>		<b>1325</b>	<b>1265</b>	<b>38</b>	<b>22</b>

## Демографик күрсәткечләр

Күрсәткеч исеме	2011 ел	2012 ел	2013 ел	2014 ел	2015 ел
Даими халык саны (ел башына) - барлыгы:	1358	1351	1337	1338	1322
Бер елда туучылар саны	13	8	19	13	13
Бер ел эчендә үлүчеләр саны	22	22	23	16	13
Халыкның табигый артуы(+), кимүе (-)	-9	-14	-4	-3	0
Бер елда килүчеләр саны	79	54	46	27	22
Бер ел эчендә китүләр саны	77	54	41	40	19
Миграция үсеше(+), халыкның кимүе (-) 1)	+2	0	+5	-13	+3
Туучылар саны, 1000 кешегә.	9,6	5,9	14,2	9,7	9,8
Уровень смертности, на 1000 чел.	16,2	16,3	17,2	11,9	9,8
Табигый үсеш (кимү), 1000 кешегә	-6,6	-10,4	-2,9	-2,2	0

Урыссу авыл жирлеге (алга таба – УАЖ) 5 торак пункттан тора, аларның территориаль урнашуы 1 нче рәсемдә күрсәтелгән.



1 нче рәсем. УАЖдә һәм аның торак пунктларының территориаль урнашуы

Юлларның гомуми озынлыгы 42,57 км тәшкил итә, шулардан: төбәк әһәмиятендәге - 12,6 км, жирле әһәмияттәге - 29,97 км. яқындагы өлкә үзәкләренә кадәр ераклык: Самара - 282 км, Оренбург – 389 км, Уфа – 199 км, Ижау – 354 км.

Жирлек икътисадының төп тармагы-авыл хужалыгы. Жирлек түбәндәге авыл хужалыгы формирваниеләре белән тәкъдим ителә:

- «Таң" ЖЧЖ;
- "Игенче" ЖЧЖ;
- Галиев КФХсы;
- Рәхмәтуллин КФХ;
- Рәфыйков крестьян-фермер хужалыгы;
- Килдияров крестьян-фермер хужалыгы;
- Насыйбуллин крестьян-фермер хужалыгы.

Аларга 2300 гектардан артык авыл хужалыгы жирләре һәм 840 баш эре мөгезле терлек беркетелгән. Юмор УСПДА файдаланылмаган куәтләр, шул исәптән жирләр дә юк.

Авил хужалыгы терлекчелек тармагына - сөт-ит терлекчелегенә йөз тота, сабан бодае, көзгә арыш, арпа, солы игелә.

Урыссу авыл жирлегендә сәүдә тотрыклы һәм динамикалы рәвештә үсә, сатыла торган продукция ассортиментын киңәйтә һәм тирәнәйтә. Жирлектә сәүдә өлкәсе 3 стационар сәүдә кибете белән тәкъдим ителгән. Жәмәгать туклануы челтәре юк. Аз санлы

торак пунктларда яшәүчеләрне товарлар белән тәэмин итү буенча социаль функцияне Ютазы РПСЫ башкара.

Жирлекнең стационар сәүдә объектлары булмаган торак пунктларында 1 күчмә ташу сәүдәсе чарасы (автолавка) эшли.

Жирлек территориясендә 475 шәхси ярдәмче хужалык бар, аларга 363 баш эре мөгезле терлек беркетелгән, шул исәптән 115 баш савым сыеры.

Урыссу авыл жирлегендә 1 урта гомуми белем бирү мәктәбе бар, анда 80 бала белем ала. Балалар 1-11 сыйныфларда бер сменада укыйлар. Мәктәп база мәктәбе булып тора. Укучыларны 2 торак пункттан мәктәп автобусында алып киләләр. 1 мәктәпкәчә балалар учреждениесе эшли, анда 33 бала исәпләнә. 72 бала өстәмә белем алган.

Жирлек халкына дөвалау-профилактика ярдәмен Иске Урыссу һәм Каклы Күл торак пунктларында урнашкан 2 фельдшер-акушерлык пункты күрсәтә. Фельдшер-акушерлык пунктларында 3 белгеч эшли.

Жирлек территориясендә 2 авыл мәдәният йорты, 1 авыл клубы бар, анда 4 белгеч эшли. Авыл мәдәният йорты базасында 6 үзешчән иҗат коллективы эшли. Ел саен жирлекнең клуб учреждениеләрендә 300дән артык мәдәни-масса күләм чара үткәрелә. Жирлектә 2 китапханә бар. Китапханәләргә хезмәт күрсәтү зонасына 5 торак пункт керә.

Китапханәләрнең документлар фонды 28965 данә тәшкил итә, шул исәптән:

- 28951 данә китап;
- аудиовидеокассеталар - 14 нөсхә.

Урыссу авыл жирлегендә төрле категорияләрне даими рәвештә физик культура һәм спорт белән шөгыльләнү юлы белән халыкның сәламәтләнүе игътибарсыз калмый.

Жирлектә спорт залы бар.

Жирлектә 4 спорт төре үстерелә. Волейбол, баскетбол, чаңгы ярышлары, жиңел атлетика аеруча нәтиҗәле һәм планлы рәвештә үсә.

Яшьләр сәясәте, физик культура һәм спорт өлкәсендәге сәясәт авыл жирлеге башлыгы эшчәнлегендә мөһим юнәлеш булып тора. Физик культураны һәм спортны үстерүгә юнәлдерелгән чаралар ел саен физкультура һәм спорт белән шөгыльләнүче халыкны колачлауны арттыра.

**Таблица 3**

**УАЖнең социаль инфраструктурасы характеристикасы**

№	Исеме	саны
1	Мәгариф учреждениеләре (мәктәпләр)	1
2	Мәдәният йортлары һәм авыл клублары	3
3	Мәктәпкәчә балалар учреждениеләре	1
4	ФАП	2
5	Спорт корылмалары	1
6	Китапханә	2

УАЖнең бюджет белән тәэмин ителеше 100 процент тәшкит итә, чөнки республика дәрәжәсендә муниципаль берәмлекләрнең бюджетлары балансланган. Шул ук вакытта УСПА бюджетында үз салымнары нибары 57 процент кына.

### Урыссу авыл җирлеге буенча берләштерелгән бюджет үтәлеше динамикасы

Таблица 4

Исеме	Үлчәү берәмлеге	Еллар буенча факттагы әһәмияте				
		2011 ел	2012 ел	2013 ел	2014 ел	2015 ел
Керемнәр	Мең сумнарда	5692,6	2612,9	2674,7	4537,5	3697
Чыгымнар	Мең сумнарда	5693,7	2669,1	2580,1	4586,1	3522,8

Таблица 5

### 2010-2015 елларда Урыссу авыл җирлегенең үз-үзен тәэмин итү динамикасы

Исеме	Үлчәү берәмлеге	Еллар буенча факттагы әһәмияте					
		2010 ел	2011 ел	2012 ел	2013 ел	2014 ел	2015 ел
Керемнәрнең гомуми күләмендә салым һәм салым булмаган керемнәр өлеше	%	28,21	39,69	46,01	60,01	31,04	57,79

Бюджетның чыгым өлеше 2015 елда 2014 ел белән чагыштырганда 23,19% ка кимегән һәм 1063,3 мең сум тәшкит иткән.

### 3. УАЖнең социаль-икътисады үсешенең төп проблемалары

Төп проблемалар исемлеге һәм аларның әһәмиятен бәяләү 6 нчы таблицادا китерелгән.

Таблица 6

#### УАЖнең төп проблемалары

№	Проблема исеме	Ун баллы шкала буенча проблеманың әһәмияте
1	Хезмәткә сәләтле халыкның китүе	5
2	Туучылар санының кимүе	7



3	Югары үлем	7
4	Торак белән тәэмин ителешнең түбән дәрәжәсе	5
5	Керемнәрнең, шул исәптән хезмәт хакының түбән дәрәжәсе	10
6	Эш урыннары булмау	10
7	Шәхси ярдәмче хужалыклар һәм җирле фермерлар житештергән продукциянең сатып алу бәясе түбән. Продукцияне сатуда ЮМР уртак предприятиесенең берләштерелгән позициясе булмау	9
8	Шәхси ярдәмче хужалыкларда активлык дәрәжәсе түбән	7
9	Квалификацияле кадрлар җитмәү	2
10	Пенсияләрнең түбән дәрәжәсе	10
11	Каты өслекле юлларның җитәрлек күләмдә булмавы	8
12	Инженерлык һәм социаль инфраструктураның тузуы	8
13	Авил җирлеге торак пунктларының генераль планы булмау	8
14	Ваклап сату күләмнәренең кимүе, продукциянең ассортиментының җитәрлек булмавы һәм кибетләрнең техник яктан җиһазландырылмавы	7

#### 4. УАЖнең социаль-иқтисады үсеше проблемаларын хәл итү чаралары планы

Югарыда күрсәтелгән проблемаларны хәл итү чаралары планы 7 нче таблицада бирелгән.

Таблица 7

#### Чаралар планы

№	Чара исеме	Үтөлеш вакыты	Җаваплы башкаручы затлар	Ресурслар белән тәэмин итү
1	Халыкның сәламәтлеген саклауга һәм авырулар үсешен киметүгә ярдәм итә торган үз-үзеңне тоту	2016-2030гг.	Урыссу АЖ, ТР ЮМР Башкарма комитеты, Урыссу үзәк хастаханәсе	-

	модельләрән формалаштырырга			
2	Жирлекнең авыл хужалыгы предприятиеләрендә һөнәри карауларны оештыру һәм уздыруда ярдәм күрсәтү	2016-2030гг.	Урыссу АЖ, ТР ЮМР Башкарма комитеты, Урыссу үзәк хастаханәсе	-
3	Урыссу авыл җирлеге халкына диспансеризация үткәрергә	2016-2021гг.	Урыссу АЖ, ТР ЮМР Башкарма комитеты, Урыссу үзәк хастаханәсе	-
4	Яшүсмерләрнең сәламәт яшәү рәвеше алып баруга кызыксынуын арттыру максатында наркотикларны профилактикалау, яшьләр акцияләре, түгәрәк өстәлләр, очрашулар, семинарлар уздырырга	ежегодно	Урыссу АЖ, ТР ЮМР Башкарма комитеты, Урыссу үзәк хастаханәсе, Мәгариф бүлеге, Яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге	-
5	Дәүләт алкоголь инспекциясе, Эчке эшләр идарәсе, легаль булмаган алкоголь сату очраklarын ачыклау инспекциясе хезмәткәрләре белән берлектә айлык рейдлар уздыруга ярдәм күрсәтү	2016-2021гг.	Урыссу авыл җирлеге, ТР ЮМР Башкарма комитеты, Дәүләт алкоголь инспекциясе (киләшү буенча), Эчке эшләр бүлеге	-
6	Торак төзелеше өчен җир кишәрлекләренә ихтыяҗны тәэмин итү	2016-2021гг.	Урыссу авыл җирлеге башлыгы, ТР ЮМР башкарма комитеты, ТР ТКХ төзелеше министрлыгы (киләшү буенча)	
7	Бозылган җирләргә рекультивацияләү	2016-2021 гг.	Урыссу авыл җирлеге башлыгы, ТР БМР башкарма комитеты,	
8	Файдаланылмаган җитештерү майданнарын, шул исәптән җир кишәрлекләрен	постоянно	Урыссу авыл җирлеге башлыгы, ТР БМР башкарма комитеты	-

	инвентаризацияләү һәм реестрын булдыру			
9	Гражданның үзара салымы һәм юл фонды программасында катнашу исәбенә автомобиль юлларының торышын яхшыртырга	2016-2021гг	Урыссу авыл жирлеге башлыгы, ТР БМР башкарма комитеты, ТР ТКХ төзелеше министрлыгы (киләшү буенча)	-
10	Территорияләрне яшелләндерү юлы белән экологиягә тискәре йогынтыны киметергә	2016-2021гг	Урыссу авыл жирлеге башлыгы, Татарстан Республикасы БМР башкарма комитеты, авыл хужалыгы формированиесе	-
11	СМСП («Лизинг-Грант») үсешенә республика программаларында катнашу һәм яшь (яңа гына эшли башлаган) эшкуарларның үз бизнес-идеяләрен гамәлгә ашыру өчен «Эшкуарлык фабрикасы» бизнес-проектында катнашуын инициативаларга	2016-2030гг.	Урыссу авыл жирлеге башлыгы, ТР БМР башкарма комитеты, ТР Икътисад министрлыгы (киләшү буенча)	-
12	Яшь белгечләрне авылда һәркем сатып ала алырлык торак белән тәэмин итү өчен дәүләт программаларында катнашу инициативасы белән чыгарга	2017-2020г.г	ЮХИДИ башлыгы, ЮМР Башкарма комитеты, ТР Төзелеш министрлыгы, АИЖКХ	-
13	Шәхси ярдәмче хужалыкларны үстерү программасын гамәлгә ашыру, барлык этапларда ярдәм күрсәтү өчен шартлар тудырырга	2016-2018 г.г.	УП башлыгы, ТР ЮМР Башкарма комитеты	

14	ЮМР авыл хужалыгы продукциясен сатуның бердәм операторын төзү буенча тәкъдимнәр әзерләү	2017 г.	УП башлыгы, ТР ЮМР Башкарма комитеты	-
15	УСПНЫҢ хезмәткә сәләтле халкы арасында МСПГА ярдәм итү турында хәбәрдар булу, шулай ук УПП яки ЮМР территориясендә үз бизнесын булдыру белән кызыксыну турында сораштыру үткәрү	2017 г.	УП башлыгы, ТР ЮМР Башкарма комитеты	-
16	Товарларның төп төркемнәре буенча базар сыйдырышлылыгына анализ ясау уңышлы	2017 г.	УП башлыгы, ТР ЮМР Башкарма комитеты	
17	УСПНЫҢ халыкның финанс белеме арттыру кысаларында гамәлгә ашырыла торган чараларда катнашуын тәэмин итү	2017-2020гг.	УП башлыгы, ТР ЮМР Башкарма комитеты	
18	ЮМР үзәк район хастаханәсе һәм Казан ш. медицина учреждениеләре белгечләре тарафыннан аз хәрәкәтләнүче халык төркемнәре өчен күчмә кабул итүләр һәм консультацияләр уздыру турында тәкъдимнәр әзерләү	2017-2020гг.	УП башлыгы, ТР ЮМР Башкарма комитеты	
19	Пенсионерларны шәхси ярдәмче хужалыкларны үстерүдә актив катнашуга жәлеп итү буенча тәкъдимнәр әзерләү һәм механизмнар эшләү	2017-2020гг	УП башлыгы, ТР ЮМР Башкарма комитеты	

20	КФХ, гаилә фермалары һәм шәхси ярдәмче хужалыклар гражданның «Лизинг-Грант " программасында катнашуын инициатива белән чыгарга,	2016-2021гг.	УСПА башлығы, ТР ЮМР Башкарма комитеты, Юмрда УСХиП (киләшү буенча), ЮМР ИК, ЮМР халыкны эш белән тәэмин итү үзәге ДБУ (киләшү буенча), ТР Икътисад министрлығы (киләшү буенча)	-
21	Яңа фермалар төзү юлы белән эре мөгезле терлекләр санын арттыру	2016-2019гг	УСПА башлығы, ТР ЮМР Башкарма комитеты, Юмрда авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе (киләшү буенча), ЮМР ИК, ЮМР халыкны эш белән тәэмин итү үзәге ДБУ (киләшү буенча), ТР Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлығы (киләшү буенча)	
22	КФХ, ИП, гаилә фермалары төзүдә, шул исәптән жир кишәрлекләрен һәм биналарны рәсмиләштергәндә ярдәм күрсәтү юлы белән авылда эшкуарлыкны үстерүгә ярдәм итү	2016-2021гг.	УСПА башлығы, ТР ЮМР Башкарма комитеты, Юмрда авыл хужалыгы һәм азык-төлек идарәсе (киләшү буенча), ЮМР ИК, ЮМР халыкны эш белән тәэмин итү үзәге ДБУ (киләшү буенча), ТР Авыл хужалыгы һәм азык-төлек министрлығы (киләшү буенча)	
23	Авыл хужалыгы техникасы паркын яңарту	2016-2021гг.	УП башлығы, ТР ЮМР Башкарма комитеты, Юмрда УСХиП (киләшү буенча), МСХиП (киләшү буенча)	

24	Туфракның уңдырышлылығын арттыру: - өче туфракны известьлау - минераль һәм органик ашламалар кертү - кыр чәчү әйләнешләрен чиратлаштыру	2016-2021гг.	районның авыл хужалыгы предприятелиеләре	
25	Үсемлекчелектә югары табышлы культуралар кертү юлы белән терлекчелекне һәм үсемлекчелекне үстерү	2016-2021гг.	УП башлыгы, ТР ЮМР Башкарма комитеты, Юмрда УСХиП (киләшү буенча), МСХиП (киләшү буенча)	
26	Элиталы орлыклар чәчелә торган жир кишәрлекләре өлешен арттыру юлы белән 2021 елга элиталы орлыклар чәчелә торган майданны 95% ка житкерү	2017-2021гг.	УП башлыгы, ТР ЮМР Башкарма комитеты, Юмрда УСХиП (киләшү буенча), МСХиП (киләшү буенча)	-
27	Район кулланучылар оешмалары берлеге системасы кибетән реконструкцияләргә	2017-2020 г.г.	УСПА башлыгы, ТР ЮМР Башкарма комитеты УСХиП ЮМР	-
28	Продукциянең ассортимент исемлеген арттырырга	2017-2018 г.г.	Ютазы РПС	-
29	Сөүдә жиһазларын яңартырга	2017-2018 г.г.	Ютазы РПСЫ, авыл эшқуарлары	-
30	Алкоголь продукциясен сатучы барлык сөүдә нокталарында БДАМС урнаштыру	2016 г.	Ютазы РПСЫ, авыл эшқуарлары	